

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (47)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 17 грудня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(47) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 177с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

РОМАНУХА ЮЛІЯ, КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ, Коцюбинський та українська ідентичність: до 160 річниці від дня народження М. М. Коцюбинського. Усний журнал на допомогу вчителю-словеснику	5
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, Невідома трагедія	10

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: **АКТУАЛЬНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ**

БОРБИЧ НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, Здоров'язбереження через усвідомленість: інтеграція майндфулнес-практик, соціально-емоційного навчання та аутогенного тренування	14
ДРОВОЗІУК ЛІДІЯ, Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів педагогічної освіти як чинник інтенсифікації навчання	19
ІВАНОВА НАТАЛІЯ, Інновації в дошкільній освіті: інтенсифікація чи гуманізація?	21
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Психологічні засади управлінської культури менеджера освітнього закладу	23
ПЕТРЕНЮК ЗОЯ, КОВТУНЕЦЬ ОКСАНА, У партнерстві до результату : аспекти ефективної взаємодії педагогічного коледжу та ліцею	26
КОЗІГОРА МАРІЯ, МАРЧУК СЕРГІЙ, Підготовка майбутніх учителів до впровадження діяльнісного підходу в початковій школі.	32
МИСЛІЦЬКА НАТАЛІЯ, БУРКО ОЛЕКСАНДРА, Сучасні підходи до вивчення небесних тіл у початковій школі	34
НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, Інтерактивні технології у практичній складовій підготовки майбутнього вчителя	37
НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ, Інтерактивні дитячі свята в сучасній українській школі	41
ОСИП МАРІЯ, ОСИП ЮРІЙ, Використання теоретичних знань з біології та хімії під час педагогічної практики студентів у початковій школі	47
ПУШКАР НАДІЯ, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування соціальної компетентності у студентів педагогічного коледжу	49
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, Педагогічна практика з науково-педагогічних досліджень як шлях інтенсифікації професійної підготовки майбутніх учителів	52
ДУРМАНЕНКО ЄВГЕНІЯ, Технології інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутніх вихователів	57
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, ПІДДУБНА АННА, Проблеми інклюзивної освіти в Україні	
ФІГОЛЬ НАТАЛІЯ, Рекомендації педагогам щодо збереження власного ментального здоров'я	61
ШАФРАНОВА ТЕТЯНА, Подолання освітніх втрат через соціально-емоційне та етичне навчання	63

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ **НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ**

ПОХИЛЮК ОЛЕНА, САМОДРАЛ КРІСТІНА, Традиція видання ілюстрованих романів у східній літературі.	69
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, Бертольт Брехт. Початковий етап творчої діяльності.	73
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, КУЗЄВА СОФІЯ, Теми взаємодії, втрати та самоідентифікації в підлітковому романі Джона Майкла Гріна «Провина зірок».	76
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ГУМЕНЮК ДАРИНА, Елементи автобіографізму в романі Еріха Марії Ремарка «На західному фронті без змін».	80

ШУЛИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ, ПОЗДНЯКОВ МИКОЛА, Сучасне прочитання класики в умовах альтернативних світоглядних концепцій сьогодення.	85
ОБОДЯНСЬКА НІНА, Особливості перекладу біблеїзмів англійської мови на українську	88

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЗАЙЦЕВА АНАСТАСІЯ, Етапи організації процесу сприймання музики як структурного елементу уроку музичного мистецтва	93
БАРАНОВСЬКА ТЕТЯНА, РАТУШНЯК ВАЛЕНТИНА, Розвиток критичного мислення дошкільників як запорука розвитку компетентної особистості.	95
БОЙЦУН НАТАЛІЯ, Комунікативні навички- ключовий елемент розвитку дошкільника.	97
ФЕДЧИШИНА ТЕТЯНА, Модернізація управлінського простору завідувача відділенням шляхом удосконалення механізмів формування і забезпечення ефективного освітнього процесу.....	99
КЛИМЕНКО ОЛЬГА, Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку шляхом використання спеціальних дидактичних засобів.	102
ЯВОРСЬКА ЮЛІЯ, РОМАНЕНКО ВАЛЕНТИНА, Вплив використання мобільних додатків на залучення активності в освітній процес.	106
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА, Застосування інноваційних технологій для формування комунікативних компетентностей здобувачів вищої освіти.	113
ГОНЧАРУК ВІКТОРІЯ, Сутнісна характеристика естетичного виховання студентської молоді.	116
ГОРБАТА ЛЮДМИЛА, Фізична культура в житті студента.....	119
ЗАВАЛЬНЮК ЯНА, Засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення німецької мови.	122
КАСІЯНЕНКО ОЛЬГА, Комунікативні вимоги до сучасного фахівця	127
МАРЦЕНЮК ВІКТОР, Особливості виховної роботи у студентських гуртожитках під час воєнного стану.....	134
МЕЛЬНИК АЛІНА, МАЗУР АЛЬБІНА, Пізнавальна активність здобувачів освіти як потреба у інтелектуальному та творчому саморозвитку.	139
ПАВЛЮК ЛАРИСА, Управлінська організаційно психологічна гра «Уроки лідерства»	143
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, Оздоровчий ефект фізичних вправ.....	148
МАЛЬЧЕНКО МАРІЯ, Соціальні програми з вивчення особливостей організації соціальної роботи із жінками похилого віку з числа ВПО.....	152
ГАВРИЛЮК ОКСАНА, СІКОРСЬКА ІВАННА, Особливості творчої самореалізації особистості у підлітковому віці.	157
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА, У світі музичних інструментів.....	163

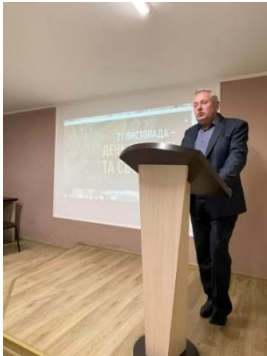
ЕКОНОМІЧНІ ПОГЛЯДИ

БУГА ОКСАНА, Інвестиційна політика та інвестиційний розвиток регіону Вінниччини: сутність та характеристика.	168
КОРНЮК СНІЖАНА, Чинники, які впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах.....	172

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

ріки крові й сотні смертей це розуміння прийшло до нового покоління.

Георгіївни Марценюк. Завдяки творчому тандему вихователя гуртожитку #2 та декана філологічного факультету вдалося зібрати прекрасну команду артистів-аматорів, які змогли передати атмосферу буремних революційних подій.

Сьогодні говорили про революції, які змінили хід історії та навчили

по-справжньому цінувати найбільший скарб українця - свободу. Крізь біль, сльози, розчарування,

Сумно й щемливо, але з вірою у світле майбутнє - саме так можна описати захід, підготовкою якого займався педагогічне подружжя Віктора Миколайовича

Марценюка та Олени

Вступне слово Віктора Миколайовича, проникливі коментарі ведучих Михайла Сенчишина та Крістіни Юрчак, багатоголосся залу (студенти 31-ІМ(б) групи), новинний відеоряд як живий календар подій, революційний гімн УПА від 11-УМ(б) групи, чуттєвий танцювальний квартет, зворушлива пісня «Повертайся живим» у виконанні Альбіни Герцун, заключне слово заступника директора з виховної роботи Світлани

Вікторівни Турлюк - усе це частини єдиного творчого пазлу, який допоміг учасникам пережити катарсис і, сподіваємося, зберегти правильні ціннісні орієнтири свідомого громадянина.

*Стаття надійшла до редакції
16 листопада 2024 р.*

ПІЗНАВАЛЬНА АКТИВНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК ПОТРЕБА У ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОМУ ТА ТВОРЧОМУ САМОРОЗВИТКУ

УДК 378.093.2.015.21:159.95

МЕЛЬНИК АЛІНА,

старший викладач факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва

МАЗУР АЛЬБІНА,

викладач факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Abstract. *The article highlights the role of cognitive activity in the intellectual and creative development of students. Based on the analysis of scientific literature, cognitive activity is defined as a personality trait, which implies a desire for independent activity*

aimed at acquiring knowledge and skills. The key factors affecting the development of cognitive activity are revealed and substantiated

Key words: *cognitive activity, cognitive interest, creative activity, independence.*

Постановка проблеми (актуальність). Сьогодні сучасна освіта ставить перед педагогами нові виклики та вимоги, її зміст вимагає нового трактування та дієвих перспектив у навчально-виховному процесі. Актуальним напрямом є орієнтація навчання на розвиток пізнавальної активності здобувачів освіти. Така зміна пов'язана перш за все з тим, що на перший план виходить формування особистих якостей студента, із свідомим бажанням до інтелектуального та творчого зростання. Увага зосереджується на необхідності розвитку у студентів самостійності, творчої ініціативності, прагненні знаходити нові нестандартні шляхи та методи вирішення одного і того ж завдання. Саме тому, виникає потреба введення в практику викладача таких технологій, які б дали можливість змістити акцент з вивчення предмета на активізацію мотиваційного компонента студента.

Як показує практика, знання, які отримані у готовому вигляді позбавляють студента процесу відкриття чи вирішення якогось завдання. Пізнавальна активність є своєрідним імпульсом пошуку знань, коли студент не чекає від викладача готової відповіді, а сам прагне її знайти. Проте, потрібно взяти до уваги, що в кожного студента різний рівень пізнавальної активності. Це вимагає професійного підходу викладача, розуміння вікових та психологічних особливостей студентів, їхніх потреб, ідеалів, особистісних інтересів, прагнень.

Таким чином, пізнавальна активність є важливою умовою формування у здобувачів освіти потреби у творчому та інтелектуальному саморозвитку.

Мета статті полягає у розкритті факторів, що впливають на розвиток пізнавальної активності, як важливої потреби особистості у інтелектуальному та творчому зростанні; висвітлені її основних рівнів та показників.

Аналіз досліджень з даної теми. Проблема пізнавальної активності має глибоке наукове коріння. Сьогодні сучасні педагоги і психологи трактують її як цілеспрямовану, інтенсивну діяльність, що є передумовою творчого й повноцінного навчання. Різні аспекти розвитку пізнавальної активності студентів висвітлювались у працях А. Алексюк, Ю. Бабанського, В. Вергасова, П. Лузана, О. Мачушник, О. Пиндик, Т. Темерівської.

У педагогічній науці до проблеми пізнавальної активності одними з найперших зверталися Джон Локк, А. Дістерверг, Я. Коменський, І. Песталоцці, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та інші педагоги. Дидактичні підходи щодо формування пізнавальної активності студентів у процесі навчання висвітлювали Т. Алексеєнко, О. Єгорова, П. Лузан, О. Ляміна, К. Сапашева.

Окремі аспекти пізнавальної активності у сфері підготовки майбутнього учителя музики досліджені у роботах О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Щолокової.

На думку видатних педагогів головна мета навчання має бути зосереджена на тому, щоб активізувати дитину до активної мислительної діяльності, розвинути в неї прагнення до пізнання. Отже, пізнавальну активність можна розглядати як таку організацію сприйняття навчального матеріалу студентами, при якій засвоєння знань відбувається шляхом порівняння нової

інформації з відомою, конкретизація, узагальнення, оцінка навчального матеріалу з різних точок зору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із важливих завдань, що сьогодні ставить перед собою педагог є всебічний розвиток дитини. Досвід свідчить, що розвиток і становлення особистості відбувається не тільки у закладах освіти, а й у повсякденному житті. Важливо не тільки передати знання, а й навчити студента самостійно мислити, пробудити у нього бажання до пізнання. Таким чином, пізнавальна активність виступає як умова формування у студентів потреби в знаннях, оволодіння вміннями пізнавальної діяльності, самостійності, забезпечення глибини і міцності знань.

На думку М. Ігнатенко поняття пізнавальної активності можна трактувати як «властивість особистості, яка виявляється в прагненні до самостійної навчальної діяльності, а також у якості здійснення діяльності, у виборі раціональних шляхів до досягнення поставленої мети» [9]. Також пізнавальна активність може виражатись через прагнення мислити, запитання, розуміння, творчу реалізацію. Ознаками її сформованості виступають: ініціативність, енергійність, добросовісність, інтерес. Тобто, пізнавальна активність – це риса особистості, яка передбачає прагнення до самостійної діяльності спрямованої на засвоєння знань та умінь.

На думку С. Ладивір основними показниками пізнавальної активності можна вважати:

- увага та особливий інтерес до предмета;
- емоційне ставлення до предмета;
- дії, спрямовані на більш детальне розуміння особливостей предмету, усвідомлення його важливості і призначення [4].

Ставлення студентів до знань набуває нового змісту тоді, коли воно вмотивоване та усвідомлене, підкріплене внутрішнім прагненням до пізнання. Враховуючи це, доцільно буде розглянути рівні пізнавальної активності.

1. Перший рівень – відтворююча активність. Він характеризується прагненням зрозуміти, запам'ятати і відтворити матеріал. Його недоліком є те, що у вихованця відсутній інтерес до поглиблення знань і особиста внутрішня мотивація.

2. Другий рівень – інтерпритуюча активність. На відміну від попереднього рівня, на даному рівні виникає прагнення до виявлення сенсу навчання, виникає бажання використати набуті знання на практиці. При виникненні проблеми у розв'язанні завдань учень або студент шукає нові шляхи його вирішення.

3. Третій рівень пізнавальної активності – творчий. Він є найбільш вмотивованим, оскільки у дітей виникає не тільки стійкий інтерес та прагнення до пізнання чогось нового, а й виникає бажання віднайти новий спосіб застосування отриманих знань чи умінь [5].

Особливу увагу на доцільності використання творчих та навчально-пізнавальних завдань наголошує також І. Буряк. На його думку їхнє використання є важливою умовою, що забезпечує успішний розвиток пізнавальної активності дітей [1].

На розвиток пізнавальної активності впливають чимало факторів, головними з яких є наступні:

- пізнавальний інтерес. Даний фактор викладач має враховувати вже під час побудови структури уроку. Матеріал має бути не тільки цікавий, а й викликати особистісний відгук у школяра, відповідати його потребам та запитам;
- фактор змагальності. Однак, в навчальному процесі цей фактор не може

бути домінуючим. Він має бути додатковим стимулом активності для учня;

- ігровий характер проведення занять. Такий формат не тільки урізноманітнює урок, а й надає можливість кожному учневі проявити себе, адже має у своєму арсеналі чимало засобів, що стимулюють до саморозвитку;

- творчий характер навчально-пізнавальної діяльності є потужним стимулом до пізнання. Учні розкривають себе як багатогранна творча особистість. Особливе значення для самостійного пізнання мають завдання творчого характеру.

Що стосується творчої активності, то в найбільш повній мірі вона проявляється на занятті з музичного мистецтва, адже найвищим проявом самостійної пізнавальної діяльності студентів на занятті з музичного мистецтва є вияв творчої активності. Творча активність виникає на основі бажання студента розкрити свої думки, ідеї, показати своє відношення до різноманітних явищ, що хвилюють його, виразити своє «Я» через мистецтво.

Можна сказати, що творча активність – це вищий рівень пізнавальної активності, який характеризується інтересом і прагненням проникати глибоко в суть явищ та їх взаємозв'язків [6, с. 53].

Важливим також є самостійно-творчий компонент, що характеризується найвищим ступенем пізнавальної активності студентів та проявляється в умінні вирішувати творчі пошукові задачі, застосовувати нестандартні підходи до вирішення поставлених завдань. Ефективність самостійної пізнавальної діяльності зумовлена значною мірою її організацією. Від рівня організації цього процесу залежить формування інтересу до предмета [3].

Розвиток пізнавальної самостійності студентів відбувається завдяки системі прийомів, методів, форм навчання. Їхній вдалий вибір забезпечує якісну активізацію навчального процесу. Така методична доцільність вимагає від кожного педагога прояву великої педагогічної майстерності та творчості.

Вчена О. Олексюк підкреслює, що активність вихованців необхідно скеровувати на всіх етапах навчання. Педагог обґрунтовує принцип активності навчання, під яким розуміє вирішення творчих завдань на високому рівні труднощів як стосовно вибору репертуару, так і виконання художніх і технічних вимог педагога [7].

Висновки. Особливістю пізнавальної активності є індивідуальний характер пізнання. Навчально-виховний процес має бути спрямований на забезпечення необхідних умов розвитку пізнавальної активності у відповідності до індивідуальних особливостей здобувачів освіти [8, с. 73].

Таким чином, при побудові заняття, викладач має неодмінно враховувати усі вищезазначені фактори та використовувати основні способи активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, а саме:

- спиратися на інтереси вихованців, серед яких на перше місце виступають пізнавальні інтереси;

- залучати студентів до вирішення проблемних ситуацій, що стане додатковим стимулом у інтелектуально-пошуковому процесі;

- використання дидактичний ігор;

- стимулювати колективні форми роботи, де присутня взаємодія усіх студентів [2].

Отже, визначальна роль у формуванні пізнавальної активності та інтересів студентів належить не тільки процесу навчання, але і залежить від відповідної організації навчально – виховного

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

процесу. Сучасний підхід передбачає, що студента до саморозвитку і викладач не тільки виховує і навчає, але самовиховання, створює умови для й актуалізує, стимулює прагнення самовдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Буряк В. Система дидактичних умов ефективної організації навчальної пізнавальної діяльності. *Рідна школа*. 2007. № 9. С.25-27.
2. Данилова Л. Пізнавальна активність учнів. *Рідна школа*. 2002. №6. С.18-20
3. Кузьо О. Пізнавальні інтереси школярів. *Початкова освіта* № 21. 2015. С. 39-55.
4. Ладивір С. Пізнавальна активність старших дошкільнят: індивідуальні особливості. *Дошкільнє виховання*. 2006. № 11. С. 3-6.
5. Мар'яненко Л. В. Особливості структурної організації пізнавальної активності учнів. *Педагогіка і психологія*. 2007. № 1 (14). С. 14 – 23.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка : навч. посібник. 3-є вид. Київ, 2001. 607с.
7. Олексюк О.Н. Музична педагогіка: Навчальний посібник. Київ: КНУКіМ, 2006. 188 с
8. Солдатенко М. М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності. Монографія. Київ : НПУ імені М. Драгоманова, 2006. 198 с.
9. Терлецька Л. Формування навчально-пізнавальної активності учнів у контексті реалізації мети і завдань української освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Випуск 9. 2014. С.131.

*Стаття надійшла до редакції
28 жовтня 2024 р.*

УПРАВЛІНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ГРА «УРОКИ ЛІДЕРСТВА»

УДК 159.9.07:[37.035.3:316.46]

ПАВЛЮК ЛАРИСА,

практичний психолог

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Форма проведення: психологічний тренінг

Цільова група: студентське самоврядування коледжу

Мета:

- Розширити зону власного сприйняття, спрямованого вглиб себе
- Усвідомити різницю між керівництвом і лідерством
- Відкрити для себе «секрети лідерства»
- Виявити свої лідерські якості
- Дослідити принципи ефективного лідерства

Хід гри

Вступне слово

Здатність до лідерства людина не отримує від народження. Цього, як і багато чого іншого, доводиться вчитися впродовж усього життя. Щоб вести за собою людей, треба чітко уявляти, куди ми їх ведемо. І мало представляти самому, а важливо так яскраво, емоційно і красиво розповісти про це, щоб народ туди захотів.

Не забувайте, що лідера не буває без команди. Лідер завжди проявляє себе у взаємодії з іншими людьми. Збирайте навколо себе однодумців, так зване «ближнє коло». Тільки люди допоможуть Вам здійснити всі Ваші навіть самі грандіозні плани.